

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 18 maja 2023 r.
znak sprawy: DOS.zs.071.27.2023

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: stanowiska KRIR w sprawie niepodzielności składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane przez rolników zatrudniających pomocników na podstawie umowy o pomocy przy zbiorach

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 20 kwietnia br. znak sprawy KRIR/MR/499/2023 w sprawie składek na ubezpieczenie zdrowotne pomocników rolnika informuję, że zagadnienie to jest znane Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który zasięgnął opinii Ministra Zdrowia, jako organu właściwego w przedmiotowym zakresie.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Zdrowia, ubezpieczenie zdrowotne oparte jest w szczególności na zasadach solidarności społecznej, równego traktowania oraz zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

Zgodnie z zasadami równego traktowania oraz solidarności społecznej, wszystkie osoby ubezpieczone, niezależnie od wysokości opłacanej składki, mają prawo do takich samych świadczeń zdrowotnych finansowanych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego.

Obowiązek ubezpieczenia wynika bezpośrednio z art. 66 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (zwanej dalej „ustawą o świadczeniach”), który wymienia osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego – tytuły ubezpieczenia zdrowotnego. W myśl wskazanego przepisu obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają m.in. pomocnicy rolnika

w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. ba ustawy o świadczeniach).

Stawka składki na ubezpieczenia zdrowotne jest dla wszystkich ubezpieczonych jednakowa i wynosi 9% podstawy wymiaru, ustalonej według przepisów szczególnych.

Co do zasady, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia zdrowotne stanowi każdy osiągnięty przychód. Natomiast w określonych przypadkach ustawodawca decyduje się na odejście od tego mechanizmu, wyznaczając stały zazwyczaj niższy próg, ze względów solidarnościowych lub z uwagi na utrudniony mechanizm obliczania podstawy wymiaru składki w odniesieniu do określonej grupy podmiotów.

Odrębną kwestią pozostaje natomiast zasada niepodzielności składki, sformułowana w art. 79 ust. 2 ustawy o świadczeniach. Zgodnie z tym przepisem, składka zdrowotna jest miesięczna i niepodzielna. Zasada niepodzielności składki odnosi się nie do podstawy wymiaru składki, lecz do stawki tejże składki.

Niepodzielność składki zdrowotnej zatem nie będzie miała znaczenia w odniesieniu do tych ubezpieczonych, których wysokość składki jest uzależniona od osiągniętych przychodów (np. wynagrodzenia za pracę). Składka w odniesieniu do ww. świadczeń będzie niepodzielna bo naliczona w pełnej wysokości 9%, z tym że mniejsza będzie podstawa jej wymiaru.

Niepodzielność składki zdrowotnej oznacza również, że stawka składki nie ulegnie proporcjonalnemu zmniejszeniu w zależności od dni w ciągu miesiąca, w trakcie których osoba była faktycznie ubezpieczona (np. rozpoczęła pracę w trakcie miesiąca, zostało jej przyznane określone świadczenie w trakcie danego miesiąca).

Zasada, zgodnie z którą składka na ubezpieczenie zdrowotne jest niepodzielna, ma natomiast znaczenie dla ubezpieczonych, którzy odprowadzają składkę od kwoty, która nie odpowiada ich rzeczywistym przychodom. Dotyczy to np. osób prowadzących pozarolniczą działalność. W przypadku tych osób (oraz osób z nimi współpracujących), podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne stanowi bowiem zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego.

A zatem skoro składka jest niepodzielna, to wspomniane osoby zapłacą taką samą składkę zarówno wówczas, gdy podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu przez cały

miesiąc, jak i wówczas, gdy ubezpieczeniem objęci są jedynie przez kilka dni danego miesiąca (np. dlatego, że działalność gospodarczą podjęli dopiero w trakcie miesiąca).

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku pomocników rolnika, za których składka jest obliczana od stałej kwoty stanowiącej 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego. Stała, określona kwota podstawy wymiaru składki wskazana została także dla szeregu innych osób podlegających ubezpieczeniu zdrowotnemu - np. dla osób korzystających z urlopu wychowawczego i niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu – art. 81 ust. 8 pkt 10 ustawy o świadczeniach.

Status prawny pomocników rolnika nie odbiega zatem w tym względzie od pozostałych osób podlegających ubezpieczeniu zdrowotnemu. Ponadto należy zauważyć, że w przypadku pomocników rolnika podstawa naliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne została ustawiona na relatywnie niskim poziomie w odniesieniu do pozostałych grup ubezpieczonych.

Należy zauważyć, iż zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 67 ust. 4 ustawy o świadczeniach, prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej ustaje po upływie 30 dni od dnia wygaśnięcia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego. Wobec tego przez okres 30 dni od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy o pomocy przy zbiorach, o której mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, pomocnikom rolnika przysługuje jeszcze prawo do świadczeń zdrowotnych. Dopiero po upływie tych 30 dni wygasa ochrona ubezpieczeniowa.

Zatem ubezpieczenie zdrowotne nie obejmuje jedynie okresu zatrudnienia, ale obejmuje znacznie szerszy przedział czasowy. Należy także podkreślić, że w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego nie ma konieczności wyczekiwania na świadczenie. Ta zasada niekarencyjności jest powiązana z zasadą niepodzielności składki, bo ubezpieczony z pierwszym dniem podlegania ubezpieczeniu uzyskuje prawo do świadczeń.

Kwestia niepodzielności składki zdrowotnej została zbadana przez Trybunał Konstytucyjny, który uznał, że powyższa regulacja nie narusza przepisów Konstytucji RP (wyrok TK z dnia 4 grudnia 2018 r., P 12/17).

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności znajdujące się u podstaw ubezpieczenia zdrowotnego zasady równego traktowania oraz solidarności społecznej, nie przewiduje się wprowadzenia odrębnego mechanizmu opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne dla wybranej grupy osób, w tym przypadku dla pomocników rolnika.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Anna Gembicka
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.).